

Martin Bedřich /
Tomáš Petráček
**NADĚJE
V DĚJINÁCH**

Vyšehrad

BRÁT VÁŽNĚ SVÉ POVOLÁNÍ (doporučení k četbě od jednoho medievisty)

Knižní rozhovory jsou prastarým a osvědčeným žánrem. Poučený tazatel krok za krokem mapuje svět dotazovaného a nevyhýbá se ani zdánlivě nepoučeným otázkám. Dotazovaný každou odpovědí míří do veřejného prostoru a odpovídá tak, aby oslovil i skutečně nepoučené. Vybereme si řadu zdařilých příkladů, které zpřístupňují svět vyhraněných osobností, objasňují dříve netušené souvislosti a vybízejí k hlubšímu poznávání jejich díla. Tomáš Petráček (* 1972), teolog, kněz a historik, patří k osobnostem široce rozkročeným, ukotveným na několika pevninách. Jeho knihy a studie by zaplnily pořádný stůl. Rozhovor, vedený nanejvýš poučeným tazatelem Martinem Bedřichem, se proto stává pozváním do různorodého, přitom však hodnotově spojitého světa.

Úplně nejdřív se Tomáš Petráček stal medievistou, badatelem zabývajícím se středověkem. Studium na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy ukončil v roce 2002 dizertační prací o darovaných lidech, významném fenoménu české společnosti 11.–12. století. Jen velmi malá část dizertací vychází u nás tiskem, takže se objevila hned v roce 2003. Pokud si dnešní hodnotitelé vědy libují v bodovacích systémech, osud Petráčkovy dizertace nabízí věrohodnější ukazatel. Její málo pevná vazba neodolala uživatelskému náporu a stránky prvního vydání se snad ve všech knihovnách záhy rozspaly. Další české vydání (2012) už bylo odolné, následovalo

Copyright © Martin Bedřich, Tomáš Petráček, 2020

Cover photo © Vojtěch Vlk, 2020

ISBN 978-80-7601-309-4

prestižní vydání anglické (Brill, Leiden – Boston 2017). Co bylo příčinou tak výjimečného úspěchu? V první řadě věcnost, důsledná věcnost. Při poznávání raného středověku mnoho jistoty nemáme, tady ale rozhodoval důkladný rozbor všech relevantních středověkých listin, jedné vedle druhé, jenž dovolil rozlišit mezi pravděpodobnými a velmi málo pravděpodobnými interpretacemi. Teprve potom nastal čas pro obecné úvahy.

Zdálo se, že dráhu knihy o „darovaných lidech“ už Tomáš Petráček sleduje s mírně rezervovaným odstupem jako neodbytné dědictví, které ho brzdí ve studiu teologie, do něhož se s opravdovostí a důkladností sobě vlastní ponořil. O spojitosti medievistické etapy s jeho další badatelskou činností není ovšem pochyb. Konstantou zůstaly cesty začínající zevrubnou analýzou všech dostupných pramenů, konstantou se stal důraz na dějiny dlouhého trvání, tedy na řešení dalších a dalších témat v časovém rozpětí, které právě jim bylo vlastní. A samozřejmě, po „darovaných lidech“ se už nikdy nemohl vytratit zájem o ty, kteří žijí na okraji společnosti.

Uplynula řada let, profesor Tomáš Petráček je dnes vnímán především jako církevní historik a angažovaný katolický intelektuál. Patří k těm, kteří vrcholný smysl historického bádání spatřují v účasti na dialogu o aktuálních problémech naší společnosti. Takový dialog, má-li být věrohodný a skutečně tvořivý, vyžaduje hlas kompetentních, argumentačně vybavených a nezávislých osobností, vyjadřujících se s důkladným rozmyslem, přitom však jednoznačně a bez taktizování. Rozhovor Martina Bedřicha s Tomášem Petráčkem ukazuje, že tohle všechno není zas tak nedosažitelné. Úplně nejdřív je třeba brát vážně své povolání.

prof. Jan Klápště
historik a archeolog

Cesta dějinnosti

Začněme náš rozhovor tématem dějin, dějinnosti, smyslem pro dějiny. Z mnoha stran se opakují stesky, že dnešní lidé neznají historii své země, že jim nic neříká, a že jsou tím pádem náchylní k manipulacím, lžím, překrucování skutečnosti. Rok 1989 je prý pro dnešní studenty vzdálen pomalu jak husitské války. Klasické úsloví říká, že kdo nezná své dějiny, je odsouzen k tomu je opakovat. Ovšem je to opravdu tak šokující? Není představa, že v minulosti byli lidé mnohem obeznámenější se svými dějinami, jen mýtus? Když si představím studenta klasického gymnázia za první republiky, bezpochyby znal perfektně peloponéské války, Livia četl v originále, ale byl schopen kritičtěji zhodnotit, kam směřuje třeba vývoj dějin během devatenáctého století, který ve svém důsledku otevřel dveře hrůzám totalit dvacátého století? Byl v tomto smyslu na život připravenější lépe než dnes? Byli lidé v minulosti lépe vybaveni k tomu, rozumět svým dějinám?

To je tedy pro začátek dost velký balík otázek. Ale pojďme do toho! Zaprvé, osobně si myslím, že ta určitá nepolíbenost dějinami u mladých lidí může být vlastně i ku prospěchu. Studium historie a zájem o ni se tím totiž zbavuje určitého nebezpečí zneužití, politického ostnu a emocí, jako tomu bývalo dřív. On to nebyl žádný med, učit něco podle svého svědomí a vědeckého přesvědčení, když v aule byly skupiny radikálních studentů, kteří zastávali své třeba dost scestné